

CONCORDIA.

DIURNALU POLITICU SI LITERARIU.

Prenumeratiunea se face la Tipografia Trattner-Caroliana în strada domnesca Nr. 2. Era corespunzătoare la Redactiunea diurnalului Strata „Scola Reale“ N. 6. unde sunt a se adresa toate scrisorile ce privescu administratiunea, speditiunea, etc.

Scrisori nefrancate si corespunzătoare anonime nu se primescu. Scriptele republicate se voru arde.

Pentru insertiunea publicatiunilor sau a se raspunde 10. cruceri de linia. — Unu nru singurâtecu costă 10 cr. v. a.

Este de doue ori în septimana
Joi-a si Domineca.

Pretulu pentru Austri'a

pre anu întregu . . . 10 fl. v. a.
jumetate de anu . . . 5 fl. v. a.
trei lune . . . 3 fl. v. a.

Pentru Romani'a si Strainetate

pre anu întregu . . . 14 fl. v. a.
jumetate . . . 7 fl. v. a.
trei lune . . . 3 fl. 50 cr.

REVISTA POLITICA.

Pest'a, 26. jan. 7. faur. 1866.

Corpulu reprezentantiloru tiei, dupa o pauzare de câte-va zile, mane va reapuca lucrările sale. Se va ceti proieptulu de adresa. Unii credu că acelu-a se va primi întregu fără de schimbare, alții era sunt pregătiti la o desbătare detaiata a supr'a mai multoru puncte a le adresei. D'in cuprinsulu proieptulu de adresa n'au transpiratu în specialitate nemic'a, deci nu potemu grai în asta privintia; ceea ce coniepturâsemu în nr. trecutu au fostu o apretiuire generale. Dupa ce vomu cunosce cuprinsulu adresei, vomu potè apretiu mai bine usioretatea séu greutatea impacării; pana atunci nu va fi de prisosu a reprivi la câte-va păsuri mai însemnate a le cuventulu de tronu. Acestu-a preste totu, în ceea ce privesce legile d'in 1848, cu tota blandetia formei, e negativu. Ast'a au potutu-o observà toti cari sciu ceti si judecà. Coron'a dice apriatu „Espirarea dreptulu de o parte si impietritia continuitate de dreptu, de alta parte nu potu duce la impacatiune.“ Deci în medio, verum. Acei articeii ai legiloru d'in 1848, cari deroga drèpturiloru Coronei, unitatii statulu ca potere mare si vâtema séu nu recunosc drèpturile osebiteloru natiunalitati, nu potu fi recunoscute de Corona, era cei lalti articeii numai dupa revediuinea loru. Asèmene art. VII. despre unirea Transilvaniei cu Ungari'a nu se pote deslegà „dupa întielesulu literci morte, cã-ci acèsta deslegare ar fi aparintie si rezultatu ei dubiu, cì luandu-se în socotintia toti factorii vitali si pre temeulu unei impreunâri cu încrèdere d'in partea a cestor'a, ca deslegarea sè fie durabile.“ Sunt cuvintele discursulu de tronu si precum pote vedè ori cine, destulu de chiare la întielesu. — Câtu pentru pasulu ce privesce deslegarea afaceriloru comuni, era se dice destulu de chiaru cã acèsta nu se pote altmintrea decâtu în modu constitutiunale; de ora ce provinciele de d'incolo de Lait'a se bûcura de drepturi constitutiunali, urmedia firesce cã încurgerea loru a supr'a derègerii afaceriloru comuni nu se pote delaturà; deci tierete d'in coce de Lait'a cu cele de d'incolo au sè se întielega laolalta, într'unu parlamentu? prin corporatiuni delegate? totu atât'a ori ce espedinte se va gasi aptu, dar' acelu-a trebue sè fie constitutiunale si derègere a afaceriloru statulu are sè fie comunu. — Se intona mai de parte „libertatea constitutiunale tiereloru singuratece întieimeata pre intîm'a aliantia a poporeloru“ ceea ce eschide privilegiurile natiunali si tota suprematatea prejudeciosu; apoi era se întorce înca odata la acele legi d'in 1848, cari abatingu drèpturile coronei si cerculu de activitate a lu guvernârii, dicandu cã de si legalitate loru formale nu se pote negà, totu-si detorintia de domnitoriu si adeveratulu bine alu poporeloru nu ierta ca imperatulu sè le recunoscã mai nainte de a fi revediuete si schimbate si mai nainte de a fi deslegata totodata cestiunea afaceriloru comuni. — Constatandu d'ara de nou cuprinsulu negativu alu cuventulu de tronu în ceea ce privesce pretînsiunile impietritei legalitati si continuitati de dreptu nu gresimu daca presupunemu cã parintii patriei voru purcede cu cumpetu si întieptiune într'u formularea acestoru pretînsiuni si cã adresa va fi compusa astfelu ca sè n'avemu temere de o respingere absoluta, ce ar' potè compromite ulterioirile pertratari de impacatiune. Sperâmu cã desbătèrile ce se voru deschide mane a supr'a adresei nu voru inveninà cestiunile cele grele spre a ingreunà marele actu alu impacatiunii. Ca sperârile nostre sè nu fie desierte se recere ca toti acei-a cari cu sînceritate dorescu deslegarea diferintielotu sè innaltie versulu loru spre spriginirea Coronei, carea dede destule dovedi de parintesci intentiuni, spre infrenarea celoru ce

ar' esorbità în pretînsiunile legalitati impietrite. — Representantii poporulu romanu, amesuratu traditiunalei credintie si politice a tramitietoriloru sèi au sè colucre d'in tote poterile spre inlesnirea impacatiunii. Chiamarea loru e a spriginii pre cei ce voru spriginii Coron'a, carea d'in parte-si, tradandu socotel'a credincioseloru servitie, are sè se ingrigesca de a multiumi cu dreptate si ecuitate dreptele pretînsiuni a le cestiunii de natiunalitate. Noi cunoscemu si scimtu apretiu tota greutatea pusetiunii în carea se afla ablegatii romani fatia cu aceste cestiuni mari, dar' ei sè socotesca cumcã consecinti'a în politice'a cea drepta e singur'a cale pe care au sè purceda; precandu urmandu o politice falsa s'ar' potè compromite în doue dreptiuni de odata.

De la diet'a Ungariei.

Comisiunea de 30 pentru formularea proieptulu adresa si-a finitu consultarile în 6. faur. pre la 3 ore. Proieptulu satoritu, se va susterne dietei joi la 8. fauru candu se va tienè siedintia publica.

D'in Transilvania.

Toderu si Costanu.

(Despre pregatirile dietale.)

C. Da ce au facutu în luni-a trecuta (29/17 jan.) domnii în Deesiu, bade Tôdere! audu cã au hotaritu a se tramite si la Pest'a deputati numai de Unguru! T'io sub domni întielegu si pe întielegintii romani, deci se scil d'ara ce au facutu si unii si alții pe scurtu.

În siedinti'a comitetulu Comitatusu s'au cetitu rescriptulu regescu sunatoriu despre tramitirea de deputati la Pest'a pentru diet'a de încoronare, articeulu de lege alu II-lea d'in 1848, si instructiunea Guvernulu cu privire la alègere deputatiloru, — aceste dupa pof'a romaniloru s'au cetitu si în limba romana, fiindu cã innaltiatulu imperatu si guvernulu transilvanu vorbescu cu romanii romanesce — d'ara protocolu în limba romana despre siedinti'a comitetulu nici numeru nu s'au dusu, — la cuprinsulu acelor'a cetite Ungurii s'au respicatu cã-su multiamiti, era romanii s'au dechiaratu în scrisu: „cumcã ci inca su aplecati a luà parte la pregatirile de alègere pentru diet'a de la Pest'a mai antâiu pentru ca sè implinesca voi'a majestatii sale, dupa acea pentru ca sè inlesnesca deslegarea întrebârilor de stat, si impacarea si îndestulirea natiunalitatiloru — totu deodata s'au dechiaratu apriatu si determinatu, cã ei valorea legii despre uniunea Transilvaniei cu Ungari'a nu o recunosc, art. II-lea înca lu-privescu numai de octroiatu, de ora ce acelu-a au fostu adusu numai pentru diet'a ad hoc de atunci, afara de acea apoi nici nu consuna cu principiele egalei îndreptatiri recunoscute si respicate în diplom'a de 20. optovre 1860, — d'in care cauza ei, adecã romanii nostri s'au dechiaratu cã votulu regalistoru si deputatiloru de romanu propusu de câtra mitropolitulu Siaguna lu-privescu de alu loru, — în urma cã prin participarea la pregatirile de alègere, sustienerea în potere de dreptu a legiloru d'in an. 1863/4 aduse în Sabliu despre inarticularia romaniloru ca natiune politica, si despre egal'a îndreptatire a limbelor în oficiu, sè nu se alterdie. — Acèsta dechiaratiune au subserisu-o vre'o 28. de romanii deregatori, protopopi, preuti, judi comunali, cari sunt d'in sufletu interesati pentru binele natiunei romane, si au potutu fi de facia în momentulu subscrierii, — acèsta dechiaratiune s'au primitu la protocolu, si va sierbi de dovada perpetua, cã domnii nostri cu poporulu d'impreuna, nu vreu a-si vinde, si a parasitier'a, si cum cã noi numai la voi'a Majestatii Sale vomu tramite deputati la Pest'a.

Dupa aceste s'au alesu unu comitetu centralu statatoriu d'in 64 de persone, între cari Ungurii au propusu vre'o 18 romani au propusu si pe preutul Palimeti d'in Salatiu, care în etate de 80 de ani au repausatu înca cu 6 lune mai nainte, — pe preutul d'in Mai'a, care de doi ani saustramutatu la Cetanu, apoi pre mai multi judi comunali, cari nici sciu ceti nici scrie, — era la

observatiunile romaniloru cã ei înca dorescu a avè barbati invetiatii în comitetu d. e. pe protopopulu Ioanu P. Papiu de la Cristuru, si pe alții: comitele supremu Vèér Farkas, la contradicerea lui Földvári Josi n'au vrutu alu primu pre numitul protopopu, de si chiaru judele primariu D. Gavrilu Manu, si protofiscalulu Josifu Leméni l'au aperatu în contr'a nedreptelor si calumnioselor încriminâri ale lui Földvári. Dupa aceste s'au decisu ca comitatulu sè se inpartiesca în doue cèrcuri de alègere, si loculu alègerii sè fie în Deesiu, — romanii au propusu ca loculu de alègere pentru cerculu de susu sè fia ori si unde în sînnulu cerculu ca multimea nobililoru romanu preste 2000 sè nu fia siliti a amblà în tempu de èrna în departare de 7—8 miluri pe la Desiu, înse comitele supremu a enunciatu cu volnicia Deesiu, potè numai ca sè aiba partid'a domniei Sale ocaziune de a demoralisà pe nobilii romani? de ora ce Lapusulu Ungurescu, Mogogi'a, Chiucezii, Cusdrion'a, Caticâulu, Galgâulu, Reteagulu, etc. erau totu atâtea locuri acomodate pentru alègere.

Dupa amedia-di s'au tienutu o conferintia în casnu, la care s'au infatisiatu si romanii dupa invitare, aici-a au hotaritu Ungurii ca în ambe cèrcurile sè fia de deputati realesi cei de la Clusiu, — romanii au propusu pentru comitatu unu romanu si unu Unguru d'ara Ungurii pe candidatul romaniloru D. jude supremu Gavrilu Manu n'au vrutu alu primu, si au pretinsu ca candidatul romaniloru înca sè fia de partid'a unionistica, — adeva se-si faca fratii cersitori pe pamentu.

De câtra comitetulu centrale s'au alesu pentru fiecare d'in 10 subcèrcuri câte o comisiune conscriitoria la cari nici unu presiedinte de romanu, ba nici baremu barbati de încrèdere n'au vrutu sè alèga. d. e. în cerculu Deesiu unde su-forte multi nobilii de romanu indiesiertu au propusu romanii pe protopopulu Ioane Colceriu, cã ungurii nu l'au primitu, ci au alesu pe cunoscutulu fiu rategitu paroculu Sîlasi de la Seplacu înse crèdemu cã geniulu celu rêu nu va potè acum'a amagi nici pe acestu-a la apesarea natiunala, ci d'in contra cã va corespunde acceptâriloru romane natiunale, îndreptandu-se pentru totu deaun'a.

C. Mi-e destulu bade Tôdere! — nu-mi spune mai multe — d'ara sè-ti spunu si eu dumnitale, cã d'aca e asiè treab'a, apoi se voru convinge ungurii, cã noi înca nu suntemu corturari ca ciganii, sè ne mai pota insielà cu vorbe dulci, — amu auditu noi cã si prin Ungari'a au imbiatu ei cu sute si mii de florini pe romanii, d'ara nu au primitu nemica de la ei, cu atât'a mai putinu vomu primi noi halbele, latirele, loru, cele jidovesti, cã dieu de bani nice candidatii unguriloru nu-su mai bune gasde de câtu noi dupa cum i cunoscemu cu totii, afara d'aca si'ora vinde înca d'in averi, cari înca se voru gata! — la revedere. —

Da mai spune-mi bade Tôdere ce-va.

Apoi se audi d'ara cã cu acèsta ocaziune romanii pentru cerculu de josu nici acum'a n'au fostu candidatu d'in punctulu de oportunitate pe nimene d'între romanii, ca asiè sè redsa candidatul maghiaru Torm'a Károly fără ingrigire si fără de a se ruina si pe sine prin espense de demoralisarea poporulu; — era dupa ce romanii s'au convinsu cã maghiarii cu acèsta portare a loru nu se îndestulescu, au candidatu acum'a si ei în cerculu de josu pe D. Ioane Popu (Papiu) nobile de Boereni, si protopopu de Ciceu Cristuru de deputatu, ca sè se convinga si D. comite supremu în contr'a cui au enuntiatu sentintia de eschidere ca membru de la comitetulu centralu pentru abateri, delipte, crime (?) firesce culesc d'in aeru; — si ore nu erà mai cu cale si mai consultu ca D. com. supr. sè si eschisu pe Földvári Josef de la o asèmene chiamare, care în lun'a lui novembre dupa cumu se vorbesce, conducandu 30 de omeni cu poterè au taiatu gatulu morii israelitulu Altfeld de la Si-reagu, cu care erà în procesu, ce asta-di stâ, mi-se pare, la cancelaria, ore acèsta nu e violentia publica în întielesulu codicelui penale austriacu? si ore nu avè datoria D. comite supremu o astfelu de fapta a o predà judecatoriei criminale? si ore nu însusi innalt'a cancelaria alica Transilvana, Guvernulu si judecatoriele supreme a tiei voru sè cèra deslucire de la D. comite supremu despre acestu casu care securitatea averei o periclitieda într'unu modu asiè publicu fără a fi trasu la respundere pre violatoriu, séu d'ora acestu casu se cualifica de perturbare numai

in posesiune ca procesu civile? — atunci mi-retragu observatiunile premise d'in caus'a necunoscerii legiloru materiale si a procedurii! Domne feresce-ne de rēu, cā asiē noi stāmu forte rēu, dāca si securitatea publica inca aru fi amenintata si omenii seraci nu aru avē sprigiona? nopte buna, io me ducu a casa, cā mi ai bagatu unu sloiu de ghiatia in spate, dāca aceste-su drepte, si atuncia in viet'a mea nici la Desiu nu me mai ducu, dāra de la alēgere de deputatu totu-si n'oiu remanē a casa sē sciu cā voiu si peri indata, cā decātu se remanemu noi batjocoriti in viitoriu de cātra fratii nostri, caroru totu numai binele li amu voitu, mai bine sē ni-sē ciunte odata tote!

Unu nobilu.

De la diet'a Bucovinei.

Siedinti'a d'in 25. jan. a. c. a dietei d'in Cernauti fu un'a d'intre cele mai viue. La ordenea dilei erā desbāterea generale asupr'a legii privitorie la calamitatea tierii. Scrisorea episcopulu Eugeniu Haemann produse iritare si trase asupr'a-si unele cuvinte neplacute, ēr' cuventarea reprezentantului Iliutiu care de si fu tienuta in limb'a romana, totu-si cu inaltulu consistoriu vorbiā destulu de „nemiesce,” se primī cu aprobare generale. Dupa ce acestu reprezentante a aretatu marea calamitate in care se afla tier'a si n'a uitatu a amintī participarea Bucovinei la imprumutulu nationalu cumu si la alte acte de binefacere, dupa ce si ministeriulu s'a dechiaratu cā nu e in stare a ajutā tier'a ce se afla in o pusetiune atātu de fatale, de e lipsa — dice Iliutiu — a cautā acestu ajutoriu in fondulu religiunariu gr. or. bucovineanu. Escelinti'a Sa dlu Eppu si consistoriulu seu, se aperara intr'unu tonu forte propriu si raru, dicandu: cā nu pote ajutā mai departe cu imprumutu poporatiunea tieriei ce patimesce d'in caus'a fometei, si scrisorea Escl. Sale a sunatu mai multu intr' acolo, cā proprietarii cei mari ar' avē de a ajutorā pre supusii loru deodata, asemene ne provoca Escl. Sa ca pre reprezentantii poporului, a depune pre altariulu binefacerei d'urnele nostre d'etali pentru a alinā lipsele poporatiunei. Dar' trebuie se observāmu cu dorere, cā aceste propuneri ale Escl. Sale nu potu avē nice unu succesu acumu candu lips'a totoruru claseloru poporului tieriei nostre au inaintatu atātu de tare. Eu suntu de parere ba chiar' convinsu, cā fondulu nostru religiunariu e detoriu si fāra indoiela se afla mai multu in pusetiunea de a ajutā cu imprumutu sēu d'in bunurile fondului privatu sēu a celui religiunariu, dāca nu pre marturisitorii totoruru confesiuniloru, celu putinu pre ai baserecei gr. or.

In anulu 1859 pre candu curgea lupt'a in Itali'a, Escl. Sa nu a imprumutatu, ei a donatu — repetu a „donatu” regimului unu milionu de florini, si pana acumu nimene nu si-a exprimat dorerea, cā prin aceea fondulu religiunariu a suferitu multu si cā acelu imprumutu a fostu o lovire grea pentru fondulu nostru, ēr' acumu candu poporatiunea gr. or. desperata, luptandu-se cu mortea d'in caus'a fometei — se roga pentru unu imprumutu — repetu „unu imprumutu” ēr' nu donu, Escl. Sa raspunde, cā fondulu religiunariu e destinat pentru conservarea besericelor, preotiloru, veduveloru si a orfaniloru acelor'a. La unu atare respunsu se nasce de sīne intrebarea: in anulu in care s'a donatu regimului acelu milionu n'au custatu in Bucovin'a preuti si beserice? si lips'a cea mare despre care vorbesce Escl. Sa, s'a sīmtitu ore atunci mai putinu decātu acumu, sēu nici decātu?

Nu intielegu obiectiunea, cā fondulu religiunariu n'are superplusu de bani atātu de mare ca sē pōta imprumutā poporatiunei lipsīte unu capitalu mai mare, — pre cātu mi-este cunoscutu, veniturile acestui fondu suntu forte mari si chiar' acea poporatiune carea acumu pentru prim'a ora sē roga numai pentru unu imprumutu, — a contribuitu la imultirea fondului religiunariu in masa atātu de mare inca de la anulu 1786, si contribue si asta-di pre langa tota seraci'a in care sē afla.

Oratorele dupa aceea enarēza, cā in Bendinu unde fabric'a de sticla aduce venitu de mii de florini pentru fondulu relig., beseric'a d'in caus'a ruinarei s'a inchisu, in Czudinu cu 1525 locuitori, baserece'a care incepe a se ruinā abie cuprinde in laintru 40—50 persone, precandu baseric'a d'in Bilcu cu 2499 locuitori in urm'a unei visitatiuni a Escl. sale inca de multu s'a inchisu, in Obervicavu si in alte comune ce au contribuitu la fondulu relig. preutii gr. or. tre-

bue se locuesce cāte odata in bordee, pentru cā acolo se afla case de venatu comode dar' nu preutiesci, in fine amintesce cātu de frumusu — i stā la beseric'a d'in Straj'a construita d'in lemnu pre langa ospetari'a cea frumoasa de zidu. Oratorele, acī, ca se nu ostenesca Cas'a inchiae vorbires sa tienuta asupr'a basereceloru ridicate pre bunurile fondului relig. atātu de rēu ingrigite, si observa numai atāt'a, cā casele de patronatu de pre proprietatile private suntu mai bine ingrigite decātu cele de pre fondulu relig. In fine trece Iliutiu la resiedenti'a episcopesca d'in Cernauti dicandu: cā acēsta resiedintia ar fi acomodata numai pentru cea d'antāia cetate d'in lume, adeca pentru Londonu. Acēsta constructiune e forte acomodata, a inghitū fondulu relig., oferindu la forte multi ocaziunea, de a se inavutū in scurtu tempu si in modulu celu mai usioru.

Cātu de ferice ar' fi tier'a nostra candu acēsta didire de resiedintia fāra de nici o lipsa, s'ar fi executatu in o mesura mai modesta si mai potrivita, candu averea fondului releg., ce se risīpesce, s'ar fi folositu intru redicarea de scole si spre ajungerea altoru scopuri folositorie, inse sorteaz voi ca averea ce a adunat'o poporulu cu sudore in mai multu de 80 de ani sē devina in mani risīpitorie, cari-su gat'a a o intrebuintiā pentru pompa, ēra pentru alinarea lipsei acelu poporu denega cerbicosu a da si imprumutu.

De la diet'a Croatici.

Amu amintitu intr'unu nūmeru trecutu alu diurn. nostru, cumca in Croati'a au fostu trei proiepte de adresa la ordenea dilei, d'intre cari in siedinti'a d'in 28. jan. sub presidiulu lui Suhaj, de basea desbāterei speciali se primise a lui Racki, cu 140 voturi in contra 53. Una parte a partidei fusiunistoru a votatu pe langa primirea proieptului amintitu, ēra cea lalta parte a abdisu de votu, cu buna sama, pentrucā nu e in contr'a integritatii teritoriala, ce mai cu de adinsulu a fostu accentuata in acelu proieptu, si pentru cā stimeza spiretulu impaciuierei.

Desbāterea speciale s'a inceputu in 29. jan. Starcevic (adv.) a facutu observatiune in contr'a titlulu adresei, dicandu, cā expresiunea „Majestate” e pre multu, pentrucā acēsta sintrage originea d'in greculu „δσποτα” care insemneza si tīranu. La propunerea mai multoru serbi, ca natiunea regatulu sē se amintesca sub numirea de natiunea „serbo-croata” s'a escatu una disputa viua. Slavonii si cei d'in confinele militari inca pretīnseser, ca si ei sē fie numiti deosebi, tote aceste inse fura fāra rezultat. Majoritatea s'a alaturatu pre langa testulu adresei.

Abie se demlsera partidele la desbāterea speciale, si li si trebui se observeze, cā proieptulu de adresa pe calea modificariiloru pofite nu se pote straformā nice decātu fāra dispute infinite, dāca nu se voru unū mai inainte in unele principii generali. In urm'a acesteia in 30. jan. siedinti'a publ. s'a stramutatu in siedintia inchisa, care dupa o disputa viua ce a tienutu tempu mai indelungatu a decisu, a se alege d'in totu clubulu cāte trei deputati, acēsti-a sē iee la revediuine de nou proieptulu de adresa alu majoritatii, si pe basea principiiloru ce suntu a se statorū in comunu, sē-i imbrace tote tēmele intr'o forma, care ar' preocupā dīspu'ta ultra tendentiosa a dietei. Membrii comisiunei acesteia suntu: d'in clubulu strinsu alu uniunistoru, cari-si tienu siedintiele in casīna, b. Lazaru Hellenbach, Colom. Bedekovics, Ioane Zsivkovics; — d'in partea fusiunistoru, cari tienu siedintiele in edificiuulu de espusetiune, canoniculu Racki, dr. Vraniczany, si adv. Mrazovics; — in fine d'in membrii partitei dvorana septemvirulu Szubotics, Czepulics, si majorulu Sasics.

Resultatulu conferintiei acesteia a fostu — precumu suntemu incunoscientiati — cā se va proieptā sē se suscepa in adresa pasagiulu, cā Croati'a e gat'a a denumū mai inainte o deputatiune, care consultandu-se despre intrebarea uniunei cu o aseminea deputatiune d'in partea dietei Ungariei, va susterne apoi resultatulu la diet'a de Zagrabia. Pre asteliu de base partid'a fusiunistoru s'ar fi mai unitu.

Determinarea conferintiei a fostu a se propune dietei in siedinti'a publ. d'in 3. jan. Proieptulu comisiei emise pentru obiectulu coordnatiunei dietali e acū sub tīpariu. Elu constā d'in 42. §. Dupa acēsta aru avē votu personale: metropolitulu de Zagrabia, patriarculu serbescu, eppulu de Deak-ovār, mai de parte magnatii, cari-su de 30 de ani, au avutu odniora juris-

dictiuni separate si acum'a locuescu in tiera. Pe comitate ar veni 40, pe cetāti 15, pe confinele militare cāte doui in fine pe cetatea Zimony unu ablegatu (la olalta 78).

Pest'a la 1. februaru 1866. c. n.

Originea si pusetiunea civile a Romaniloru de

B. Szabó.

(Urmare.)

De la §. 15. pana la 25. se ocupa autorulu nostru cu originea Romaniloru d'in Maramuresiu, Moldavi'a si tier'a romanescā aducundu parerea lui Engel si Fessler, in contr'a carora-si descopere si parererea sa divergente de a acestora. Precumu se scie, Engel narēza cumu-cā Ladislau Cumanulu temendu-se de invasiunea canului Tatariloru nogaici a cerutu ajutoriu de la Andronicu imperatulu orientulu si acēsta a indemnatu pre romanii de pre muntii Hemului sē vina intru ajutoriu Unguriloru, la ce invoidu-se romanii capetara si una epistolā cātra regele, in care-lu provōca Andronicu in secretu, ca se ordīne pre romanii unde va fi lupt'a mai periculōsa, ca asiē sē pierā toti. Regele intru adeveru a pusu pre romanii in sirurile d'in ainte si densulu cu Ungurii a statu la spatele loru, inse romanii s'au portatu cu barbatia si au batutu pre Tatarsi. Dupa invingere Ladislau descoperi romaniloru planulu celu infernalu alui Andronicu, de aceea intielegundu si d'in tramisii loru, cumu-ca Grecii li-au pustiitu locurile, li-au dusu pruncii si femeile in Asia mica, cerura de la rege se li ierte a se asiedia unde-va in tiera cu acea conditiune inse, ca se remāna in religiunea loru orientale. Ladislau ascultandu-le cererea i-au asiediatu parte in tienutulu Fagarasiulu parte in Maramuresiu. Mai tardiu in anulu 1359 pre candu erā Ludovicu I. ocupatu cu trebile Serbiei acēsti Romani au fugitu in Moldavi'a sub conducerea lui Bogdanu si a fiului seu Dragosiu si au fundatu statulu moldovanu, unde pana aci nu locuia nimene. Ludovicu achiamatu pre Polonulu Casimiru intru ajutoriu, dar' nici asia n'a fostu in stare se aduca pre Romani inderetu. Totu Engel narēza cā Carolu Robertu de aceea a atacatu tier'a romanescā, in anulu 1331, cā se supuna pre Romanii, cari au fugitu acolo d'in Transilvania intre anii 1288 si 1290. Asiē scrie Engel cu carele convine si Fessler intru aceea, ca au venitu Romani d'in Traci'a in Ungaria, inse densulu impreuna pre acēsti Romani cu Tatarsii in contra lui Ladislau Cumanulu si a nune narēza, cā Andronicu temendu-si inperati'a de Romanii cei ce locuia pre muntii Hemului pana la Constantiniāna i-au atacatu si dispoindu-i de tote i-au pusu pre nāi si i-au trecutu pre tiermurele resaritenu ala Elespontulu. Acēsti Romani venindu in Moldavi'a s'au impreunatu cu Tatarsii si au pornitu in contra Ungariei, unde au fostu invinsi de Ladislau Cumanulu si numai d'in gratia asiediatu in diverse locuri, dar' mai vertosu in Maramuresiu. Spune Fessler mai incolo cumu a fundatu Bogdanu Dragosiu statulu Moldovei cu acēi Romani, cari locuia mai nainte intre urmatorii Romaniloru Tracieni, pre cari i-a fostu asiediatu Ladislau Cumanulu in Maramuresiu. Despre fundarea statulu tieriei romanesci narēza Fessler, cā Romanii Traiceni fiindu batuti impreuna cu Tatarsii de Ladislau Cumanulu au castigatu de la rege facultatea de a se lasā parte in Maramuresiu si Fagarasiu parte intre Dunare si Oltu. Cei d'in Fagarasiu la anulu 1290 sub Radulu au esitu d'in Ardēlu si s'au incuibatu pre tiermurele stangu alu Oltulu insotindu-se cu ceialati si formandu statulu romanescu. In contra acestora autorulu insirandu mai multe documinte afirma, cumu-ca inca nainte de Ludovicu I. au locuit Romani in Moldov'a si au fostu tributari regelui Ungariei; sub Ludovicu I. numai s'au incercatu a se face nedependinti indemnatu fiindu de Bogdanu si de fiulu acestui-a. Moldovenii au avutu domnu pre Sasu, carele a remasu creditiosu regelui Ungariei, si s'a luptatu in contra lui Bogdanu, dar' a fostu invinsu nainte de a ajunge armat'a regelui si asia Bogdanu s'a asiediatu in tiera. Mai tardiu regele s'a impacatu cu Bogdanu si l'a lasatu in principatulu Moldovei pre langa nescari conditiuni. Dice apoi, cā sub Ludovicu I. s'a mai potutu immulti poporatiunea Moldovei d'in Maramuresiu si cea a tieriei romanesci d'in Fagarasiu si pre tempulu lui Bogdanu s'a facutu mai nedependinte, ēra nici decumu nu pōte tiēne cu Engel si Fessler, cari aducu pre Romani d'in Traci'a in Maramuresiu si Fagarasiu si dupa aceea d'in Maramuresiu in Moldov'a si d'in Fagarasiu in Tier'a romanescā.

In privinti'a Romaniloru d'in tier'a romanescā insēma, cā dupa scrisorea ponteficelui Gregoriu IX. indreptata cātra Bela IV. intre Cumanii au locuit si Romani in tier'a romanescā asiē nainte ca si dupa invasiunea tatarā; dice mai incolo cā chiamandu Ladislau Cumanulu pre Cumanii in Ungari'a au remasu Romani singuri in tier'a romanescā si au castigatu locu si posesiune mai largā asiē cātu sub dompirea cea timidā a lui Andreiu III. si pre la inceputulu domniei lui Carolu Robertu, care aveā de lucru cu rivalii sei, intru atāt'a au inaintatu cā au denegatu

tributul regelui Carolu Robertu, pentru ce acest a începutu resbelu, inse a devenitu invinsu. D'in tote cele pana aci insirate-si face conchistunea cu urmatoriele cuvente: „Si asiè nu potemu intari alt'a de câtu câ locuitorii Romani de adi ai Ungariei, Transilvaniei, Moldaviei si Romaniei sunt urmatorii poporului lui Gladu, ce l'au resfratu Magiarii cu ocaziunea ocupatiunei tieriei.“ Acêsta e sentint'a, ce a voitu se demustre pana aci.

De la §. 25. pana la 41 mai vorbesc in specie despre originea Romanilor d'in Maramuresiu, Satumare, Temisiu si Croati'a. Despre Maramuresiani comûnica unu documentu d'in anulu 1445 in care se dice câ regele Stefanu a donatu unoru Romani chinesiaturi. Acestu documentu e publicatu de Duliskovits in Tudományos gyűjtemény 1840. p. 90. Autorulu insêmna câ ori-care se fia fostu regele Stefanu, ce ocure ca donatoriu in scrisóri'a amintita, a fostu nainte de Ladislau Cumanulu si asiè nu acest'a a adusu pre Romanii Traciani in Maramuresiu. Atât'a are despre Maramuresiani si precumu se vede destulu de obscuru.

Despre Satumareni dice, câ parerea sa merge intr'acolo, câ Romanii sunt asiediati acolo numai pre tempulu reginei Elisabeta si principii ardeleni au mai immultitu poporatiunea romanésca d'in acestu comitatu, pre candu erã in posesiunea loru precumu scrie Szirmai. Se numescu Romani si in comitatulu Beregu si Duliskovits areta câ pana la Muncaciul au locuitu Romani. Acumu nu este poporu romanescu in aceste locuri, câ-ci a buna sama s'a amalgamisatu cu Rutenii.

In Ugoci'a esista poporu romanu numai d'in secululu XV. asediatu de Dragfiesci si de principii Ardeleni dupa Szirmai.

In Bihari'a au fostu Romani inca d'in timpurile vechi inse nu s'au asiediati acolo deunadata, ci cu incetulu mai alesu in acelu tempu candu erã Bihari'a sub domni Ardélului. Totu asiè se pôte dice despre Zarandu, Crasna, Solnocu si Chioaru.

In Temisiu inca pre la anulu 1374 a fostu multime de Romani, ce areta d'in mai multe documente.

In Croati'a inca au fostu multi Romani de si acuma nu se afla nici unulu; spre a demustre existint'a poporului romanescu in Croati'a aduce mai multe legi si anume art. 14. d'in 1604; art. 39. d'in 1613; art. 32. d'in 1617. si d'in alti ani pana la 1681. Fényes Alessiu dice, câ in anulu 1597. au venitu acesti Romani in Croati'a d'in Romanii mica totu Fényes amintesc, câ mai nainte (1580) au venitu mai multi Morlaci. Acesti-a inca sunt Romani dice autorulu si demustre afirmatiunea sa observandu in fine câ Morlaci e mutatu d'in Maris Olachi cumu se numiau facia cu cei ce erau mai in lãntu pre uscatu in Romania, Moldova, Ardélu, Ungaria, Serbia si Bosnia. Spune câ nu e in stare a determinã tempulu immigrarei Romanilor între muntii Dalmatiei, dar' nici nu cuteza a dice, câ n'ar' fi fostu Romani acolo nainte de midiloculu sec. 14. La intrebarea, câ unde s'au dusu Romanii d'in Croati'a, cari au datu atãtu de lucru legislatiunei in sec. 17. nu pôte responde apodictice, ci presupune numai câ s'ar' fi mutatu in confiniulu militariu d'in Banatu si dupa scõterea Turciloru s'au latitu si preste celelalte comitate precumu Timisiu, Aradu, Carasiu si Torontalu.

Acêste le scrie autorulu nostru despre originea Romanilor si precumu se vede d'in acêsta espusetiune scurta nu numai smentesce in contra adevêrului in multe locuri, ci e si fõrte obscuru ce pôte câ provine de acolo, câ-ci a voitu se scrie scurtu si se dica multu. Mai chiara e partea a dou'a despre starea politica a Romanilor, ce vinu a o espune mai in diosu.

In §. 41-63. espune autorulu pusetiunea politica a Romanilor si insira urmatoriele. Nici de la unu regè d'in cas'a Arpadiloru nu esista documente, ce ar' face amintire de Romani, cari ar' fi fostu supusi la domni privati, cu tote aceste nu voiescu se intarescu, dice, ca domni privati n'ar' fi avutu Romani intre supusii sei, câ-ci avemu documente, care areta, câ au existatu. Romani vagabundi printre muntii si a buna sèma acestia s'au asiediati pre pamenturile domnesci. Acei Romani ardeleni inse, despre care amintesc documentele cele vechi au fostu poporulu regelui si fãra indoièla urmatorii celoru supusi de Tuhutum, cari pre atunci nu s'au fostu bagatu in sistem'a alica si castelana (udvar és várszerkezette), ci au formatu sub jurisdictiune propria clasa de poporu deschilinta. Acêst'a se demustre prin urmatoriele: 1) Romanii s'au supusu lui Tuhutum dandu man'a sub condiune, prin urmare cu ocaziunea organizatiunei societatii nu s'au potutu pune in stare mai de diosu de câtu a celoru mai vechi ospeti a Magiariloru, Bisenii si Saraceni; acesti-a inse de siguru au fostu autonomi cu jurisdictiune propria. 2) Poporulu alicu si castelanu nu se numesc nici intr'unu documentu vechiu cu numele sèu nationalu, ci cu celu alu pusetiunei sèu alu sierbitiului sèu d. e. Udvarnicus, Tavernicus etc. D'in contra strainii de condiune deosebita se numescu totu deun'a cu numele nationalu: Bisenii, Saraceni, Saxones, Cumani, prin urmare si Blachi, Olahi, Valachi, cari asèmene se numescu in limb'a loru (?) au avutu jurisdictiune deschilinta. Hospites sunt la ma-

giari acei straini, cari asiediandu-se la densii au remasu liberi. 3) Dupa mai multe litere a le lui Bela IV. Romanii au datu contributiune asèmene ca Secuii, asiè dara au fostu poporu a regelui cu jurisdictiune separata. 4) Andreiu III. a chiamatu si pre Romanii ardeleni la diet'a ardelenã ca si pre Sasi si Secui, prin urmare impreuna cu acesti-a au fostu poporulu regelui, câ-ci n'avemu esemple se fia fostu, candu-va chiamati la dieta supusii domniloru privati. 5) Romanii si mai tardlu au prestatu armati deosebiti, de unde inca se pôte deduce cu temeiu, câ s'au bucuratu de jurisdictiune separata. 6) In cele mai vechi scripture nici nu aflamu câ loculu sèu pamentulu, ce a fostu a domniloru privati, sè se fia disu a supusiloru loru; d'in contra pamentulu poporului regescu nu se numia nici candu a regelui, ci a poporului: terra, villa Udvarnicorum, Tavernicorum, Castrensium, Sicularum, Saxorum, Cumanorum etc. prin urmare espresuniile „terra sylvã Blaccorum“ demustre destulu, câ Romanii erau poporu deosebitu a regelui. 7) Romanii nu sunt inderotati prin Ludovicu I. se solvésca nouimile (a 9. parte d'in ori-ce), ci pre tempulu acel'a solviau a 50. parte, celalaltu poporu sierbu inse solvia contributiune, d'in ce inca se vede câ Romanii au avutu stare deosebita. 8) Regele a donatu una parte d'intre Romanii d'in Kercz abatiei; acêst'a n'ar' fi potutu face, de n'ar' fi fostu Romanii omenii lui. 9) In fine si de acolo se vede câ Romanii se considerau de poporu cu condiune si jurisdictiune separata, câ erau sub diregatori cu numire deosebita, ca si celalalti omeni ai regelui. Dupa acesteã, ce le adusi d'in cuventu in cuventu, amintesc câ comandantii Romaniloru se numiau Chinesi de la rusesculu Knias, despre care numire precumu si despre Voivodu diserèza mai pre largu, eu nu voiescu sè-i urmezu pentru asta-data in acêsta disertatiune, ci amintesc mai departe cumu descrie prestatiiunile care erau detori Romanii.

(Va urmã.)

Cernauti 18/30 jan. 1866.

Prèstimate Domnule Redactoru!

Seriu aceste sire sub impresiunea unei doreri adance, care au produsu in inimile tuturor celoru bineșentitori pierdereã marelui barbatu Arone Pumnulu*), care ne-au lasatu in miseria nostra, trecandu intr'o lume mai buna, pentru a incepe viet'a eterna! Fie care Romanu cunosce numele veneratu alu acestui barbatu si literatu insemnatu si geniu stralucitu; putini inse sunt, cari au avutu fericirea, de a-lu cunosce mai aproape, de a se induleci si entusiasmã de cuvintele, ce curgeau ca mierea de pe budiele acestui omu idealu; inspirandu fãra voce ascultatoriului patriotismlu celu mai sublime! Re-

*) Cursulu anulu scol. 184% l'am petrecutu la olta in locuint'a muselorla la Vien'a Aici avui ocaziunea placuta d'a cunosce rarele insusiri a le acestui barbatu. Blandetiele si caracterulu lui celu deschis deosebitu la prima conversare simpatia celoru ce venia in coafingere cu d'insulu. Câte-va septemane de petrecere la olta fusera de ajunsu a me legã spiritalminte de Pumnulu cu tote afectiunile stimei si iubirei unui amicu. Asta legatura spiretuale am cultivat-o si dupa despartirea nostra, sustienendu-o prin dese corespondintie, in cari impartesiamu unulu altui-a cõgetele si vederile nostre a sup'ra limbei si literaturei si altoru cestiuni a le natiunii romane, obiecte placute ale ocupatiunii nostre. Serisorea lui data in 24 fauru 1865. — in carea mi impartesiesce ortografia sa cea mai recente asediata dupa principiile rostintiei universali, tramitiendu-mi si câte-va opuri de a le sale

nãscerea Bucovinei, deșeptarea ei la o vietia nationala, la patriotismlu frumosu la lucrare seriõsa pentru dulceã patria si natiune, acestu barbatu au produs'o prin sîngurulu medilocu de invetiatura, de intarire, spriginire, de convorbire cu junimea nostra. Tote aceia, cari asta-di proumèdia oper'a inceputa de Pumnulu, sunt invetiaceii lui, sunt inspirati de genulu blandu si intieptu alu acestui omu deplinu! Cu cuvintele s. scripture vorbindu: „goli eramu, si elu ne au imbracatu; flãmãndi eramu si elu ne-au nutritu; setosi eramu, si elu ne-au adaptu cu ap'a memoritõria a iubirii patriei, a iubirei sciintiei, a iubirei omenimeii!“ ce sè mai dicu spre laud'a acestui barbatu candu lãcramele versate d'in adanculu inimeii junimeii, ce-lu petreceã la mormentu candu lãcramele barbatiloru chiaru si celoru straini au aretatu doberata, care au petrunsu pe toti, cei ce l'au cunoscutu, si i-au strabatutu pierdereã acestui barbatu? Lumea, precum scrie frumosu poes'a germana, facuta la immormentarea lui, lumea au pierdut idealulu omenirei, scolarii au pierdut pre dulcele loru parinte, barbati pre modelulu virtutii, natiunea pre profetulu si stelpulu ei! O dorere atãtu de adanca se esprime in fati'a tuturor, câtu cugetai, câ fie carele deplange unu tata, frate, fiu sèu prietinu! Umbr'a lui marètia totdeun'a ne va servl spre esemplulu nostru, si testamentulu marelui barbatu: relegiosetatea, moralitatea si natiunalitatea, ne va inspira de a-i urmã faptele si viet'a, si de a aduce semint'a, ce au sedit'o in inimile nostre, la rod'a frumosa spre fericirea natiunii preaiubite, implinindu asiè dorint'a cea mai fierbinte, pentru care Pumnulu, si-au datu sanatateã, placerile lumesci si chiaru viet'a!

Constatãmu cu bucuria, câ immormentarea marelui barbatu au fostu demna de dragostea generala, ce o posedea in Bucovin'a. Episcopulu cu clerulu celu mai innaltu au celebratu rugele domnedieesci, tote scolele, proprietarii mari, ampioiati, cetatieni, tierani, betrani si copli, o multime nenumarata au datu defunctului onorea cea depre urma, si au statu petrunsa de cuventãrile sublimi, ce le-au tientiur parintele Calinescu si D. Alesandru Hurmuzachi, ce le-au rostitu si parintii Popescu si A. Plesca. Corulu seminaristiloru, care esecutã cantãrile doioise, fu de minune frumosu; acì intru adevèru natiunea se imbracase in doliu, si plangeã la mormentulu regeneratoriului si binefacatoriului ei! Fie-i tierin'a usiõra si memori'a-i eterna si nestinsa d'in inim'a natiunei!

intr' altele cuprinde urmatoriulu pasu, ce mi-a implutu sufletulu de intristare. „Eu, frate, tragu de morte acum de ere o optu ani de dile si totu-si nu potu neci mori, neci trai: ce pote fi reulu, nu potu sci neci doftorii, neci eu: se pare câ mi-s'au invertosiatu si ososiatu a ort'a fungen s' cu totulu. De acèda de atunci in coce putinu am potutu ceti ce-va; am diacutu mai multu patu fãra se sciu ce-va de mine. Si acum inca mi-acceptu sferisitu pre totu minutulu. Si de acèda de trei anni de dile n'am fostu la scola.“ — Biografia acestui barbatu mare o vomu publica-o si noi dupa „Foi'a sotiet. pentru liter. si cult. rom. in Buc.“ unde va aparè câtu de curendu. Mai tardioru vom face o recensune si asupra pretioselor scrieri a le acestui literatu romanu, a carui-a morte pre tempuria e o pèrdere nationala. Redactorulu.

ROMANIA.

Ministrulu afaceriloru estere — precum cetim in „B. d. Ztg.“ — a emis unu circulariu câtra prefectii dîistrictelor de pre langa Dunare, precumu si câtra capitani porturilor de acolo, in care-i face atenti asupra determinatiuniloru cuprinse in regulamentulu de naegare si-i provoca, ca in venitoriu se nu mai stufere in porturile loru nice o nae sub bandiera romana, fãra de a cere de la capitãnulu naei dîplom'a sa cumu si o lamurire mai de aproape despre ins'a-si naea, care apoi se o trameta Ministeriului.

Dupa o publicatiune a dîirectiunei sanitare d'in 12. januariu cholera erupse de nou in tiera. D'in 1-8. januariu in Bucuresci a

moritu de cholera o sîngura persona; in spitalulu Colentina, in care in 30 decembre erau atacate de cholera 35 persone d'in cari 13 morira, d'in 10-12. jan. nu s'a aretatu mai multu nici unu casu. In Iasi d'in 20. dec. pana in 3. jan. se aratara 49 casuri de cholera, 17 d'in acèste persone morira. In 3 comune a le dîistrictulu Iasi d'in 20 pana in 31. dec. fura atacate 27 persone d'in cari 15 morira. In Botosiani d'in 31. dec.—8. jan. se bolnavira 362 persone, d'in care 52 morira.

Statistic'a esportatiunei cerealeloru de Galati in anulu trecut 1865, e urmatori'a:

Prin 593 de bastimente s'a esportatu

	grãu	cucurudiu	secara	ordiu	T o t a l u
Cãtra Angli'a	35,305	35,803		857	G. Kos. 71,965
„ Franci'a	41,456	28,543			„ 69,999
„ Itali'a	35,495	17,592			„ 53,087
„ Austri'a	11,485	18,453		2,013	„ 31,951
„ Olland'a	19,211	4,780	21,964	4,054	„ 40,909
„ Turci'a	18,585	9,806		1,305	„ 29,696
„ Greci'a	15,785	10,408			„ 26,194
„ Norvegi'a	8,509		7,051		„ 15,560
Sum'a pre 1865	185,832	125,384	29,015	8,229	G. Kos. 348,461
449,082	427,763	59,341	37,765		„ 673,951 in an. 1864.
alaturandu-se cu anii	243,979	249,394	56,749	31,748	„ 581,870 in an. 1863.
	207,893	171,510	49,950	25,424	„ 455,777 in an. 1862.
	154,778	288,316	52,677	19,387	„ 515,188 in an. 1863.

d'in care se vede, că cantitatea cerealelor exportate în anul 1865 a fost cea mai mică între toți 5 anii trecuți; dacă comparăm înseprețurile cerealelor d'in toamnă trecută cu acele d'in anii precedenți, aflăm că aceste prețuri pre de 2 ori sunt mai mari, ba încă unele calități de grâu sunt și mai mari; și deficitul fatia cu anul 1865 s'ar' sul numai cam la $\frac{1}{3}$ d'in cantitate. Dacă sperăm în anul venitoriu a avè rezultate mai îmbucurătorie trebuie să îngrigim, ca să se cultive mai multu pământu, fiindcă o cauza a deficitului de asta-di sunt și certe escate prin legea rurale între țierani și proprietari, și necultivarea pământului cauzată prin acele.

Duminec'a trecută, în 16 ale curintei, camar'a deputatiloru în corpore a prezentat M. S. respunsulu său la mesagiulu tronului. La 6 ore după amedia-di deputatii, cu presiedintele loru în frunte, au sosit la palatu escortati cu o gardă de lancieri; în curtea palatului li s'au făcutu onorile militare.

Mari'a Sa Domnitoriulu care erà inconjurat de consiliulu de ministri și de cas'a sa militara a ascultat citirea respunsului făcutu de domnulu presiedinte alu adunarei.

Pré Inaltiate Dómne,

„Adunarea electiva a salutatu cu aclamatiuni unanime discursulu rostitu de Mari'a Vóstra la deschiderea corpurilor legiutorie. Cu acelea-si sentimente de recunoscintia și devotamentu pentru persón'a Mariei Tale, reprezentantii țierei au votatu acésta adresa ce avemu onore a ve aduce:

„Apelulu patriotice, Mari'a Vóstra, faceti la întieptiunea adunarei este pentru d'ns'a o pretiosa recompensa; ea este mândra si fericita de întieptiunea între tron și țiera, si este convinsa că întieptiunea între marele poteri ale Statului este cea mai sigura și mai temeinica garantia a prosperitatei publice. De la unire și de la armonia aspiratiunilor nostre aterna succesulu marilor reforme executate și întărirea edificii care va face glori'a domniei Mariei Vóstre și bas'a destinelor României. Astfelu dar' totu ce va potè contribui la consolidarea întieptiunii marilor poteri ale Statului, va fi totu d'aua bine primitu de reprezentantii țierei. Adunarea recunósce cu multumire că Mari'a Vóstra puneti tóte silintiele pentru a stringe legaturile care unescu tronulu cu țier'a.

Adunarea a vediatu o dovada despre acésta în nouele drepturi ce i-ati acordatu pr'in regulamentulu, ei, conformu dorintiloru exprimate de comisiunea mista, a sesiunii trecute, d'ns'a va respunde la acésta dovada a increderei Mariei Vóstre prin întrebintarea acestor drepturi cu adena petrundera a detoriiloru și a demnitatii sale, și va face o detorie sacra dându concursulu ei, Mariei Vóstre, pentru tóte îmbunetatiile și progresulu moralu și materialu ce starea României reclama.

„Adunarea e însufletita, că și Mari'a Vóstra, de acele-si simțiminte cătra scaunulu patriarcalescu; țier'a împreuna cu reprezentantii ei aplauda cuvintele demne și totu de odată pioșe cu cari ati respinsu amesteculu patriarcalescu de Constantinopole în trebile bisericiei nostre nationale.

„Neaternarea bisericiei nostre are radecini adenci în inim'a natiunii romane, fiindcă ea este o garantia mai multu pentru neaternarea țierei. Adunarea este sigura că sinodulu nationale și pastorii ce-lu dirigu sè voru tienè la înaltimea mandatului loru și voru justificà sperantiele Mariei Vóstre și ale țierei, dându esemplulu respectului cătra legi și patronandu ideile de progresu cari sunt temel'a civilizatiunii.

„Adunarea se preocupa cu staruintia de cercetatarea budgetelor pe anul 1866. sciindu că aicea stă pârtea cea mai importanta a detoriei sale; ea se va silì a corespunde la asteptarea Mariei Vóstre asigurându întrebintarea folositoare a baniloru publici; în acestu scopu adunarea va cautà midilócele cele mai eficace spre a cheltuiele prin reduceri care nu ar' desorganisa serviciulu publicu cu veniturile nostre reale. Adunarea dorește ca finantiele țierei sè scape în fine de detoriele facute prin deficitele ce s'au acumulatu: ea va studià cu îngrigire midilócele ce i se voru propune de guvernulu Mariei Vóstre pentru a pune capetu la strîmtorirea tesaurului. Votulu de la 15. decembre a dovedit că adunarea voește sè ajute silintiele Mariei Vóstre.

„Reprezentantii țierei multumescu Mariei Vóstre pentru suspendarea recrutatiei pe anul 1866. Siése mii bratie lasate agriculturii este o binefacere care ve asigura binecuvantarile familiiloru loru precum și tesaurulu i asigura o însemnata economie.

„Adunarea pretiește multumirea cu care Mari'a Vóstra, i-ati aretat că guvernulu a făcutu onore an-

gajamintelor sale, platindu, chiar' de mai înainte, antaiulu semestru alu obligatiuniloru rurali. Îndeplinindu cu punctualitate cătra proprietari primulu versamèntu. Guvernulu Mariei Vóstre a făcutu pe totu sè se convinga de simțimintele de justitie ce au presiedatu la confectionarea legii rurale, marea mesura sociala care acum se vede a fi în folosulu tuturiloru și în pagub'a nimenui.

Adunarea se felicita împreuna cu Mari'a Vóstra de esactitatea cu care fostii clacasi platescu detori'a prescrista de lege. Nici unu actu n'a potutu dovedi mai bine increderea și recunoscintia populatiunii nostre cătra Mari'a Vóstra. Ea n'a uitatu că înaltimea Vósta ati binevoitu a luà angajamentu despre lealitatea loru declarându că detori'a loru este pusa sub garanti'a și scutulu guvernului și alu țierei.

„Adunarea va studià cu petrundera proiectulu de lege pentru tocmelile agricole, precum și proiectulu de codice rurale. Totu ce potè contribui la desvoltarea agriculturii nostre, la îmbunetatierea sôrtei cultivatoriloru va fi primitu de noi cu atentiunea cea mai simpatica.

„Impartesimu dorerea cu Mari'a Vóstra pentru lips'a în care se afla unele d'iu judetiele nostre d'in caus'a relei recolte. Adunarea ve rógă respectuosu ca, pe langa ajutorulu provisoriu ce a datu guvernulu celoru în lipsa, sè se ia și alte mesure cătu de energice și eficace spre a veni în ajutorulu loru prin cererea unui creditu. Adunarea se va grabi a-lu votà, cu ori ce sacrificiu pecuniariu ca sè scape pe cei în suferintia.

„Concesiunea baneci de scoomu și de circulatiune, detori'a inițiativei înaltimei Vóstre a fostu primita de țiera cu o satisfactiune generale. Unu stabilimentu de creditu asediatu pe base atatu de poternice va esercitã o fericita inriurare asupra transactiuniloru generali și mai alesu asupra comerciului, și tóta țier'a va simți fãra indoiela binefacerele acestei folositoare institutiuni. Adunarea preocupata de interesele cele mai mari și mai scumpe ale țierei spera că, Mari'a Vóstra, veti reusi se încoronati acésta opera financiara prin creatiunea unui stabilimentu de creditu fonciariu, care este reclamatu atatu de imperiosu de starea proprietatiloru rurale și a agriculturii.

„Noii codici Alessandru Ioanu I., voru fi un'a d'in binefacerele cele mai însemnate ale domniei înaltimei Vóstre. Drepturile politice și civile ale cetatieniloru sunt acum regulate cu precisune, totu sunt de o potriua înainte legei precum și protegeati de dens'a. Art. 46. d'in conventiune este de acum unu adeveru. Garantiele cerute de la judecatori prin nuoa organizare judecatorésca și prin legea de admisibilitate, promitu țierei prin sincer'a loru aplicare îmbunetatiiri cari erau atatu de dorite în administratiunea justitiei; seriositatea, inteligintia și integritatea juriului chiar' de la debutarea lui, dau în adeveru garantiele cele mai seriose acusatiloru.

„Camer'a se bucura de desvoltarea data instructiunii publice. Pe langa staruintiele înaltimei Vóstre intru redicarea nivelului studiiloru literale, sciintifice, camer'a ar vedè cu placere ca administratiunea sè se ocupe mai alesu de îmbunetatierea și respandirea instructiunii primare, pentru ca clasele superioare sè-si pota justificà esistintia loru.

„Acum, Mari'a Ta, mai multu de cătu totu d'au'n'a, suntemu în positiune de a apretia libertatea preseii și a ve rogà sè faceti pe guvernulu Mariei Vóstre a abrogà ordonantia, puindu pres'a sub regimulu libertatii și lasandu ca delictule de presa sè se pedepsesca ca delictule comune, prin dispozițiuni speciale ce s'ar' potè introduce într'unu nouu capitulu în condicile penale.

„Discursulu tronului, a datu o mare parte lucruriloru publice.

„Înaltimea Vóstra ati enumeratu cu o legitima multumire întreprinderile puse pe calea de executare. Adunarea impartesindu multumirea Mariei Vóstre ve adresedia sincere felicitatiuni pentru energie'a inițiativa ce ati luat in acésta impregiurare. Adunarea n'a uitatu că drumulu de feru de la București la Giurgiu a fostu admis de tóte sectiunile în sesiunea convocata extraordinariu, acum vine rondulu ei a multumii guvernului Mariei Tale, că a concedatu acésta linie cu unu pretiu mai scadiutu de cătu celu admisu de sectiunile ei. A înmultu căile nostre de comunicatiune; a le face mai sigure, mai lesniciose, mai grabnice și mai putienu costisitorie, este a indoi resursele nostre, este a asigura desvoltarea prosperitatei nostre.

(Va urmà.)

NOUATI ESTERNE.

ANGLIA. D'in Londonu, 6 faur. se telegrafeza: Asta-di s'a deschisu parlamentulu. Regin'a si-esprime în cuventulu de tronu dorerea a supra mortii regelui Belgiei. Dorește

independintia și bunastarea Belgiei. Relatiunile cu țierele d'in afara suntu amicabile. Regin'a nu vede nici o cauza, care ar' potè aduce temerea, că ver în ce modu s'ar' turburà pacea universale. Convenirea nãiloru anglese și francese justifica consimtirea amicabile între aceste douè natiuni, cari tintescu la consolidarea păcii. Regin'a se bucura, că daunele și vatamările cauzate prin belulu civile americanu se vindeca. Eliberarea sclaviloru descepta simpatia cea mai cordiala a Angliei. Copiele corespundintielor contínuate în privintia „Alabamei“ se voru substerne parlamentulu. Cuventulu de tronu spereza impacarea onesta a certei ispanice-chiliane, precum și finirea îmbucuratori a negociatiuniloru cu Iapanulu. Tractatulu de comerci cu Austria — pecum spereza regin'a cu siguretate — va deschide unu comerci mai estinsu pentru imperiu, și totu o data va fi de mare folosu pentru amendouè staturile. Cuventulu de tronu amintesce în urma afacerilor interne, și propusetiunile, ce se voru face parlamentulu.

ISPANIA. Generalulu Prim a capetatu concessiune, se pota locu în Lisabona pana ce va caletori la Londr'a.

Reprezentantii de Catalunia în 2. faur. au tienutu o conferintia, pentru ca sè roge regimulu, sè tramita nãi de a le piratiloru în contr'a Chili-aniloru, cari întrebuintiedia asemine nãi.

D'in strainetate mai multe diurnale însciintiedia că cabinetulu de Madridu cătu mai curundu va emite unu manifestu în objectulu afaceriloru de Peru. După diurn. „Patrie“ acésta numai atunci se va face candu gener. Castilla, care va substitui pe colonulu și dictatorele provisoriu Prado, va sosl în Lim'a. Gen. Castilla — precumu se dice — în Londr'a și Parisu ar' fi promis, că va pasi pe terenu impaciutoriu. Ambasadorulu Franciei de Lim'a s'a reñtorsu d'in Parisu la statiune-i, ducandu cu sine nescari instructiuni, cari-i demande se spriginesca în Peru — politic'a impaciutoria, lordulu Clarendon încă tramise ambasadorulu anglu de Lim'a o asemine instructiune.

Concertulu urmatu de balu, ce lu-va arangia tenerimea romana d'in Timisior'a, se va tienè în suburbulu Temisioriei Fabricu, în sala numita „Tigrulu“ la $\frac{1}{15}$ februaru 1866. Inceputulu la 7 ore s'ar'a. Bilete de intrare (pentru o fam. 3 fl. pentru o pers. 2 fl.) se potu cumperà la cassa în localitatea „Tigrului“ și la Georgiu Craciunescu profes. de limb. rom. în Timisior'a strad'a Piaristiloru „p'ra de aur“ unde suntu a se adresà și contribuirile marinimóse, despre cari se va face socota publica în foile nostre. **Program'a Concertului.**

1. Dest' pta-te Romane executatu pe note în quartetu vocalu de 34 plugari d'in Chisetu; D. parocu Trifonu Sietianu ca conducatoriu. 2. Poesia de Andreiu Muresianu dechiamata de Ioane Slaviciu. 3. Concertu de Beriot executatu pe violina de Juonu Sietianu și acompaniatu pe pianoforte de C. Kunst. 4. Acum e mediulu noptii executatu de corulu plugariloru. 5. Piesa romana de Saligny executata pe pianoforte de Domisior'a Sof'a Radulescu. 6. Poesia umoristica de Iosfu Vulcanu, dechiamata de P. Popoviciu. 7. Potpourri d'in arie romane, executatu pe violina de Juonu Sietianu și acompaniatu pe pianoforte de C. Kunst. 8. Eu aveamu o data executatu de corulu plugariloru.

1-1866.

Concursu.

Pentru statiunea invetiatoresca d'in comun'a Chisintiu, pana în 13. faur. a. c.

Salariulu e 126 fl. v. a. 2 lantiuri de aratura, 2 de livade, $\frac{1}{2}$ platiulu scolei, 60 meti de grâu, 8 fl. de sare, 100 fl. de clisa, 25 fl. de lumini, 14 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupà statiunea acésta suntu avisati recursele sale instruate cu documintele prescise, și adresate cătra. P. O. consistoriu d'in Aradu ale tramite subscribulu pana la prefaptulu terminu.

Lipova, 15. januaru 1866.

Ioane Tiaranu m. p.

(1-3)

Protopopu și insp. distr. de scole.

Proprietariu și editoriu: Sigismundu Pop. Redactoru respundietoriu: Alesandru Romanu.